

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економіки та менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

канд. хімічних наук, доц.

Пантелеймонов А. В.

“ 24 ” *грудня* 2019р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Бізнес-планування

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва)

спеціальність 073 Менеджмент
(шифр і назва)

освітня програма Менеджмент бізнес-процесів
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни за вибором
(обов'язкова / за вибором)

факультет Економічний

2019 / 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету “22” червня 2019 року, протокол № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Дорошенко Ганна Олександрівна доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та менеджменту

Матросова Людмила Миколаївна доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та менеджменту

Програму схвалено на засіданні кафедри економіки та менеджменту

Протокол від “19” червня 2019 року № 13

Завідувач кафедри економіки та менеджменту

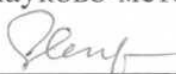
 (Дорошенко Г. О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією економічного факультету

(назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна)

Протокол від “19” червня 2019 року № 10

Голова науково-методичної комісії економічного факультету

 Євтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Бізнес-планування» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

спеціальність (напряму) 073 «Менеджмент»

освітня програма «Менеджмент бізнес-процесів»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування знань і навичок щодо забезпечення конкретизації стратегічного планування стосовно окремих відрізків часу для окремих виробничих підрозділів і виконавців підприємства з планування прикладних аспектів ринкової, виробничої, організаційної і фінансової діяльності підприємства.

1.2. Основним завданням вивчення дисципліни є:

- засвоєння теоретичних основ бізнес-планування діяльності підприємств, технології та структури підготовки бізнес-плану;
- оволодіння навичками постановки основних цілей та логікою розробки бізнес-плану;
- засвоєння структурних розділів бізнес-плану, методів та підходів його розробки;
- оволодіння технологією складання бізнес-плану та підготовки його презентації;
- засвоєння практичних основ розробки бізнес-планів підприємства, структурного підрозділу;
- оволодіння методами оцінки ризиків у процесі реалізації бізнес-планів.
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність працювати у міжнародному контексті;
- здатність використовувати математичні методи і моделі для аналізу, прогнозування, планування та оптимізації.

Фахові компетентності спеціальності:

- здатність визначати та описувати характеристики організації;
- здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища;
- здатність визначати перспективи розвитку організації;
- здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту;
- діяльність організації та управляти часом;
- здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації;

–здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення;

–здатність будувати системну модель функціонування організації та процесну модель підсистем організації.

1.3. Кількість кредитів: денна форма навчання – 5;

заочна (дистанційна) форма навчання – 5.

1.4. Загальна кількість годин: денна форма навчання – 150 год.;

заочна (дистанційна) форма навчання – 150 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
4-й	4-й
Лекції	
32 год.	4/4 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	2/2 год.
Лабораторні заняття	
–	–
Самостійна робота	
76 год.	133 год.
Індивідуальні завдання	
10 год.	5 год.

1.6. Заплановані результати навчання

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для ефективної діяльності організації.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 18. Забезпечувати функціонування обраної бізнес-моделі та організовувати бізнес-процеси в її межах.

ПРН 19. Демонструвати вміння застосовувати інструменти менеджменту для забезпечення оптимальності бізнес-процесів організації в мінливому зовнішньому середовищі.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи бізнес-планування

Тема 1. Сутність бізнес-планування та особливості його здійснення на підприємстві.

Зміст: Зміст та предмет бізнес-планування діяльності підприємства. Функції та цілі розробки бізнес-плану. Формування інформаційного поля бізнес-плану. Загальна методологія розробки бізнес-плану.

Тема 2. Види та об'єкти планування діяльності підприємства

Зміст: Види планів, що необхідні для ефективного управління діяльністю підприємства та їх класифікація. Характеристика підходів до планування діяльності підприємства. Причини, що викликають необхідність планування діяльності підприємства. Організація розроблення планів.

Тема 3. Класифікація бізнес-планів, їх характеристика та відмінності.

Зміст: Необхідність розробки бізнес-плану. Основні види бізнес-планів. Відмінність бізнес-планів від інших планових документів.

Тема 4. Основні стандарти розробки бізнес-планів.

Зміст: Вибір методики складання бізнес-плану. Основні види стандартів бізнес-плану: стандарти UNIDO, стандарти бізнес-плану TACIS, стандарти бізнес-плану KPMG, стандарти бізнес-плану ЄБРР, стандарти бізнес-плану BFM Group.

Розділ 2. Планування та розробка окремих розділів бізнес-плану.

Тема 5. Підготовча стадія розробки бізнес-плану.

Зміст: Логіка процесу стратегічного планування на підготовчій стадії. Оцінка сприятливих зовнішніх можливостей та загроз реалізації бізнес-плану. Виявлення сильних і слабких сторін підприємства (бізнес-плану). Визначення місії підприємства (бізнес-плану) та формулювання цілей його діяльності. Аналіз стратегічних альтернатив та обрання стратегії.

Тема 6. Структура, логіка розробки та оформлення бізнес-плану.

Зміст: Призначення та структура бізнес-плану. Розділи бізнес-плану та їх характеристика. Логіка розробки бізнес-плану. Основні вимоги до стилю написання та оформлення бізнес-плану. Додатки до бізнес-плану.

Тема 7. Основна інформація для розробки бізнес-плану: галузь, підприємство та його продукція.

Зміст: Загальна характеристика підприємства та його продукції. Опис базових галузевих параметрів. Дослідження ринку. Методи прогнозування обсягів продаж.

Тема 8. Маркетинг-план.

Зміст: Завдання розділу та логіка його розробки. Стратегія маркетингу. Фінансові потреби на реалізацію плану маркетингу. Прогнозування обсягів продаж.

Тема 9. Виробничий план.

Зміст: Цілі та завдання виробничого плану. Структура виробничого плану, технологія виробництва, контроль якості виробничого процесу, виробнича програма підприємства. Формування матеріально-технічної бази. Нормування ресурсного забезпечення бізнес-плану.

Тема 10. Організаційний план бізнес-проекту.

Зміст: Основні цілі та завдання організаційного плану. Структура організаційного плану. Вибір організаційної структури та визначення потреби в управлінському персоналі. Календарний план-графік реалізації бізнес-плану (підприємницького проекту).

Тема 11. Основні джерела фінансування бізнес-планів.

Зміст: Визначення способу фінансування бізнес-плану. Основні варіанти фінансового забезпечення бізнес-планів: акціонерний капітал, кредитування, лізинг як джерело фінансування, надання комерційного кредиту, акредитив, факторинг.

Тема 12. Фінансова частина (розділ) бізнес-плану.

Зміст: Значення, зміст і технологія розробки фінансового плану. Основні табличні форми фінансового плану. Очікувані фінансові коефіцієнти. Цілі та завдання презентації бізнес-плану, методологічні основи експертизи бізнес-плану.

Тема 13. Оцінка можливих ризиків бізнес-проекту.

Зміст: Сутність та основні види підприємницького ризику. Структура та цілі розробки розділу бізнес-плану «Оцінка ризиків». Методика оцінки впливу ризиків та способів їх мінімізації.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні основи бізнес-планування												
Тема 1. Сутність бізнес-планування та особливості його здійснення на підприємстві	10	2	2			6	10	2				8
Тема 2. Види та об'єкти планування діяльності підприємства	10	2	2			6	10					10
Тема 3. Класифікація бізнес-планів, їх характеристика та відмінності	10	2	2			6	10					10
Тема 4. Основні стандарти розробки бізнес-планів	5	2	2			1	5					5
Разом за розділом 1	35	8	8			19	35	2	0	0	0	33
Розділ 2. Планування та розробка окремих розділів бізнес-плану												
Тема 5. Підготовча стадія розробки бізнес-плану	12	4	2			6	12					12
Тема 6. Структура, логіка розробки та оформлення бізнес-плану	15	4	2			9	14	2				12
Тема 7. Основна інформація для розробки бізнес-плану: галузь, підприємство та його продукція	13	4	2			7	12					12
Тема 8. Маркетинг-план	11	2	2			7	12					12
Тема 9. Виробничий план	12	2	2			8	12					12
Тема 10. Організаційний план бізнес-проекту	15	2	4			9	16	2	2			12
Тема 11. Фінансова частина (розділ) бізнес-плану	14	2	2		10	8	22		2		5	15

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 12. Основні джерела фінансування бізнес-планів	12	2	4			6	8	2				6
Тема 13. Оцінка можливих ризиків бізнес-проекту	10	2	4			4	7					7
Разом за розділом 2	115	24	24		10	57	115	6	4		5	100
Усього годин	150	32	32		10	76	150	8	4		5	133

4. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Сутність бізнес-планування та особливості його здійснення на підприємстві	2	
2	Тема 2. Види та об'єкти планування діяльності підприємства	2	
3	Тема 3. Класифікація бізнес-планів, їх характеристика та відмінності	2	
4	Тема 4. Основні стандарти розробки бізнес-планів	2	
5	Тема 5. Підготовча стадія розробки бізнес-плану	2	
6	Тема 6. Структура, логіка розробки та оформлення бізнес-плану	2	
7	Тема 7. Основна інформація для розробки бізнес-плану: галузь, підприємство та його продукція	2	
8	Тема 8. Маркетинг-план	2	
9	Тема 9. Виробничий план	2	2
10	Тема 10. Організаційний план бізнес-проекту	4	
11	Тема 11. Основні джерела фінансування бізнес-планів	2	/2
12	Тема 12. Фінансова частина (розділ) бізнес-плану	4	
13	Тема 13. Оцінка можливих ризиків бізнес-проекту	4	
	Разом	32	2/2

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Опрацювання та підготовка огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей	31	40
2.	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу	20	43
3.	Поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації	10	20
4.	Підготовка до підсумкового семестрового контролю за темами 1-13	15	30
5.	Разом	76	133

Питання самостійного вивчення для студентів денної та заочної форм навчання

1. Соціально-економічна необхідність бізнес-планування в умовах реформування економіки.
2. Функціонально-галузеві особливості бізнес-планування.
3. Мета, значення та доцільність бізнес-планування на кожному з етапів життєвого циклу підприємства.
4. Концептуальні засади стратегічного планування.
5. Планування та його роль у функціонуванні підприємства.
6. Основні етапи формування бізнес-плану та його різновиди.
7. Бізнес-план як комплексне та системне відображення інвестиційного проекту.
8. Принципи та методи бізнес-планування.
9. Зміст та структура бізнес-плану залежно від сфери діяльності (бізнесу).
10. Методика проведення аналізу оцінки інвестиційної привабливості галузі.
11. Методика проведення сегментації ринку.
12. Характеристика конкурентного середовища підприємства.
13. Державна політика в сфері регулювання конкуренції (на прикладі зарубіжних країн).
14. Місце стандартизації у забезпеченні якості та конкурентоспроможності продукції.
15. Основні підходи до управління конкурентоспроможністю продукції.
16. Процес формування маркетингової стратегії підприємства.
17. Методи визначення ефективності рекламної діяльності.
18. Управління каналами збуту продукції.
19. Система матеріально-технічного забезпечення виробництва.
20. Виробнича потужність та виробнича програма підприємства.
21. Структура організаційного плану.
22. Роль людського фактору в управлінні організацією.
23. Взаємозв'язок виробничого та організаційного планів у системі бізнес-планування.
24. Сутність поняття «ризик реалізації підприємницького проекту».
25. Характеристика зовнішніх та внутрішніх ризиків функціонування підприємства.
26. Методи оцінки ризиків.
27. Способи зниження ризиків реалізації бізнес-проектів.
28. Організація страхування ризиків бізнес-проектів.
29. Фінансовий план як основний розділ бізнес-плану.
30. Класифікація джерел залучення та видів інвестиційних ресурсів для бізнес-проекту.

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом передбачено підготовка студентів до написання двох контрольних робіт для студентів денної форми навчання та однієї – для заочної форми навчання.

Контрольні роботи для денної форми навчання виконуються за темами курсу. Заочна форма навчання виконує самостійну роботу за темами самостійної роботи.

7. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна», контрольні заходи включають: поточний та підсумковий контроль.

Перевірка знань та навичок студентів проводиться за допомогою поточного й підсумкового контролю. Під час вивчення дисципліни «Бізнес-планування» застосовуються наступні методи оцінювання знань:

- *поточний контроль* здійснюється на практичних заняттях під час усних відповідей студентів, розв'язання практичних завдань;
- *підсумковий контроль* передбачає проведення заліку з усього курсу.

Результати складання заліку оцінюються за шкалою балів, еквівалентною двобальною шкалою («зараховано», «незараховано»).

Підсумкова оцінка «зараховано», «незараховано» виводиться за сумою балів, набраних студентом за роботу протягом семестру (з урахуванням самостійної роботи та поточного контролю) та за результатами підсумкового контролю (заліку), що дає змогу оцінити знання студентом усього курсу дисципліни.

Організація поточного контролю знань студентів денної форми навчання

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність й активність роботи студентів впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни «Бізнес-планування» на практичних заняттях;
- виконання завдання для самостійного опрацювання;
- виконання контрольного завдання протягом семестру.

Оцінюванню підлягають відповіді, що надаються студентами у процесі експрес-контролю або під час обговорення питань.

При контролі самостійної роботи оцінюванню будуть підлягати роботи, виконані студентами при підготовці до практичних завдань. Види робіт та характер завдань визначаються викладачем у процесі вивчення дисципліни протягом семестру.

Організація підсумкового контролю студентів заочної форми навчання

Поточний контроль знань студентів здійснюється у формі перевірки виконаної студентом самостійної роботи. Самостійна робота має бути подана на кафедру економіки та менеджменту за тиждень до складання заліку.

Поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять та оцінюється сумою набраних балів. Максимальна сума балів за семестр складає 60 балів. До заліку не допускаються студенти, які отримали менше ніж 30 балів за результатами поточного контролю.

Для визначення успішності навчання використовуються контрольні заходи, які включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретного завдання за темами.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни.

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі форми поточного контролю: розв'язання тестових та контрольних завдань; участь у дискусіях на семінарських заняттях.

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі форми проміжного контролю: вирішення ситуаційних завдань; вирішення задач.

Під час вивчення даної дисципліни використовується така форма семестрового контролю: залік.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку відповідно до графіку навчального процесу.

8. Схема нарахування балів для підсумкового семестрового контролю у формі заліку

для денної форми навчання

Розділ 1			Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання											Залік		Сума		
Розділ 1			Розділ 2											Контрольні роботи, передбачені навчальним планом		Разом		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	КР 1	КР 2				
1	1	2	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	20	20	60		40	100

T1, T2 ... T13 – теми курсу

для заочної форми навчання

Розділ 1			Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання											Залік		Сума		
Розділ 1			Розділ 2											Контрольна робота, передбачена навчальним планом		Разом	Залік	Су ма
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	КР 1					
1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	5	2	5	30		60		40	100

T1, T2 ... T13 – теми курсу

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для дворівневої оцінювання	шкали
90 – 100	зараховано	
70-89		
50-69		
1-49	незараховано	

9. Рекомендована література

Основна література

1. Бескровна Л.О. Бізнес-планування підприємства: навч. посіб. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2012. – 124 с.
2. Васильців Т.Г., Качмарик Я.Д., Блонська В.І., Лупак Р.Л. Бізнес-планування: навч. посіб. – К. : Знання, 2013. – 173 с.
3. Бочко О.Ю., Проскура В.Ф. Основи планування діяльності підприємств неvirобничої сфери: навч. посіб. – К. : Ліра-К, 2014. – 218 с.
4. Бурик А.Ф. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2013. – 260 с.
5. Данилюк М.О. Планування і контроль на підприємстві: навч. посіб. – К. : Ліра-К, 2015. – 328 с.
6. Загуцький У.Р., Цимбалюк В.М., Шевченко С.Г. Планування і діагностика діяльності підприємств: навч. посіб. – К. : Ліра-К, 2013. – 320 с.
7. Кульчинська О.О. Роль стратегічного планування в ефективній діяльності підприємств // Вісник. Економіка. Проблеми економічного становлення. – 2012. – № 1. – С. 83–88.
8. Лаврів Л.А. Планування діяльності організації: навч. посіб. – Тернопіль: Крок, 2013. – 320 с.
9. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств: навч. посіб. – К.: Ліра-К, 2015. – 620 с.
10. Статистичний збірник «Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України» / За ред. Ю.М. Остапчука. – К.: Держстат України, 2012. – 54 с.
11. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства – К.: Ліра-К, 2014. – 268 с.

Допоміжна література

12. Должанський І.З., Загорна Т.О. Бізнес-план: технологія розробки: навч. посіб. / М-во освіти і науки України, Макіївський економіко-гуманітарний ін-т, 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 384 с.
13. Коновал І.А. Використання методів імітаційного моделювання для аналізу ризиків проекту // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2010. – □Вип. 154. – С. 191–196.

14. Македон В.В. Бізнес-планування: навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 236 с.

15. Лігоненко О.Л., Піратовський Г.Л., Молоштан І.В. Підприємництво та бізнес-культура: підручник / за заг. ред. Лігоненко Л.О. – К.: Київ. нац.торг.-екон. ун-т, 2011. – 508 с.

16. Алексеева М.М. Планування діяльності фірми: навч.-метод. посіб. – К.: Фінанси і статистика, 2011. – 248 с.

17. Покропивний С.Ф., С.М. Соболь С.М., Швиденко Г.О., Дерев'янку О.Г. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: навч. посібник.[Вид. 2-ге, доп.]. – К.: КНЕУ, 2010. – 379 с.

18. Пугачевська К.Й., Плют Т.С. Значення бізнес-планування як чинника господарської діяльності в ринковій економіці // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 21.1. – С. 256–260.

19. Смаковська Ю. Критерії експертної оцінки бізнес-плану підприємницького проекту // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – № 19. – С. 434–438.

20. Чичун В.А., В.Д. Паламарчук В.Д. Бізнес-планування як фактор успішної підприємницької діяльності // Соціум. Наука. Культура. – 2010. – № 21 (18). – С. 58–63.

21. Янковий О.Г., Гура О.Л. Вдосконалення планування на підприємстві за допомогою математико-статистичних методів прогнозування // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1 (91). – С. 229–238.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://www.readbook.com.ua>
2. <http://alpina.kiev.ua>
3. <http://javalibre.com.ua/java-book/book>
4. <http://bookss.co.ua>
5. <https://msb.aval.ua>